

József Attila Színház

Villon és a többiek

Francois de Montcorbier, alias des Loges, más-ként Gogo, költői nevén *Villon*, több évszázada tartó csavargásai során a múlt héten fővárosunkba érkezett. „A szabad művészetek és tudományok mestere”, makacs pénzzavarát enyhítendő, elvállalta egy rock-musical címszerepét, Mi, akik eddig csak verseiből ismertük őt, tépett életű, rossz külsejű, koravén ifjúnak képzeljük, sikeres költőnek és sikertelen szerelmesnek, aki csizmaszárában kést, iarkasmosolya mögött gyengédséget rejteget. Az előadás némiképp rácáfolt várakozásunkra, jóllehet a költőnek saját élete utolsó szakaszát kellett eljátszania, nagyrészt úgy, ahogy már Testamentumából megismerhettük, s miként azt magyar írókollégája, *Kardos G. György* színpadra írta. Még verseit is elmondhatta — mit mondhatta: mikrofonba énekelhette — a *Gemini* és a *Syrius* együttes zenészeinek kíséretével,

Victor Máté invenciózus zenéjére. *Mészöly Dezső* igazán mai fordításában különösen haramia-verseinek ízes zsargonja maradt meg fülünkben.

A darab azt mondja el, hogyan lesz hősiükből, a Sorbonne első diákjából a „kagylósok” utolsó útonállóinak egyike. Némi zavaros antifeudális ideológiával fényesre mázazott kalandvágy, dühös antiklerikalizmussal párosult hiszékenységgel, szerelmi csalódás és jellembeli gyöngeség viszi költőnket egyre lejjebb a bomló társadalom útvesztőiben. „*Rohadt a nagyvilág*”, éneklí a többiekkel, amikor barátja megismereti a nagyon is egyszerű bölcsességgel: „*Francois, az igazság az erszényben lakik.*” Nem véletlen, hogy az előadás legjobb percei a bordélyjelenetek. Hőseinknek ez szellemi táptalajuk, s — vigaszuk is. A mulatózások hatásos ellenpontját Mathilde, a megvénült utcalány sötét jóslatai, és Cotart

mester, a részeges teológus keserű bölcsességei jelentik. A szöveggönyv írójának szellemes leleménye, hogy Villon jótévedője, Louvois, a műpártoló nemes, azonos a költőt tönkretévő, végül halálba küldő haramiavezérrel. Ez a kettősség, dramaturgia funkcióján kívül, leplezi a darabbeli Villon társadalmi eszméinek gyöngeségét, hatástalanságát is. Hősiünk és hasonló sorsra jutó társai úgy halnak meg, hogy nem is tudják: eszközök voltak csak egy anarchisztikus eszméket beléjük plántáló, hitüket ellenfelei elpusztítására felhasználó, rablógyilkosból királyi kegyencé lett ember kezében. A némiképp Fatia Negrára emlékeztető alak, még a fiatalok, Francois és Catherine szerelmét is akarata alá képes hajtani. A lendületes, kissé tán hosszúra nyúlt első részt követően már nem olyan mozgalmas a cselekmény. Nem is lehet: Villon orléans-i száműzetéséről, újabb lebukásáról, és a musicalekben szokatlan kegyetlenséggel a néző elé tárt pusztulásáról szól.

Hagyan állta meg helyét költőnk a színpadon? Azokkal a pillanatokkal maradt adósunk, amikor a

durvaságot gyöngédség váltja fel hányatott lelkében. *Vogt Károly* Villon maga előtt is szégyelt gyengédségét gyengéségnek látatta, némely túlságosan is lírais hangszerelet betétádalékokkal pedig egyenesen érzélgősségnek. Ennyit Villonról. ... és a többiek? A népes szereplőgárdából kiemelkedik *Maros Gábor* játéka, *Regnier*, Villon barátjaként. Igazi komédiás, ötleteiből még arra is futja, hogy ne legyenek mindig ötletei; mellékesen kítőnően énekel és táncol. *Duci Margóként Szabó Éva* játékát dicsérhetjük, aki minden külsőséges közönségséget kerülve, egy egészségesen, néhol már-már megható szajha örömeivel-bánatával, s végül atavisztikus átkok közti pusztulásával jut szerepe csúcsára. *Márton András* néha talán túlságosan is okos *Colinje* sikerült figura; miként a *Cotart* mestert formáló *Makay Sándor*, a *Sermoise* kanonokot alakító *Horváth Gyula*, az Orléans-i herceget megjelenítő *Bánffy György*, és az egyetlen epizódban is fontos emberi tartalmakat közvetíteni tudó *Margittay Ági* (Mathilde) is gondosan kidolgozott alakítással ajándékozott meg bennünket. *Kaló Flórián* Louvois-ja már kevésbé mondható sikerültnek, ami annál is fájóbb, mert a darab egyik kulcsfigurája lett így erőtlenné. Sajnálatos, hogy a csuklyás haramia vezért is ugyanazon a hangon játszotta, mint a nemesurat, így csak keveseket érhett meg a darab végén. A *Catherine-t* alakító *Borbás Gabi* édeskészségével, nem túl szerencsés énekhangjával tűnt ki, *Szerencsi Éva* (*Jeaninne*) ügyetlen közönségséggel próbálta leplezni: nem nagyon ismeri a figurát.

A mozgások megszervezése, különösen a bordélyjelenetekben suhogó színes szoknyáké, nem állította túl nehéz feladat elé *Geszler Györgyöt*, *Cotart* mester ravatalozásának jelenetében viszont kissé mesterkéltnek érezzük a koreográfiát. A székek, asztalok, gyertyatartók, ládák rusztikus tömörsége végig jól szolgálta az előadást (díszlet: *Csinády István*) — miként *Kemenes Fanny* kellemes jelmezei —, talán a gótikus ívek mozgatója lehetne egy kissé kidolgozottabb.

Az előadást *Seregi László* rendezte, s a gyakori taposkból nem nehéz megjósolni: a sikert és pénzt kedvelő Villon mester hosszabb ideig marad fővárosunkban, a József Attila Színház színpadán.

Temesi Ferenc

VILLON ÉS A TÖBBIÉK. Középen: Szabó Éva és Vogt Károly (MTI, Benkő Imre felv.)

